

Question what you get. Media education to fight Disinformation

Gidaliburua

Kazetaritzaren tresnak desinformazioari
aurre egiteko

Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU, Iberika, Stimuli, CESIE, X Liceum, Maldita.es

Co-funded by
the European Union

Aurkibidea

1. Sarrera	3
2. Arazo baten erradiografia: desinformazioa EBean	5
2.1. Zubiak eraikitzen: DigCompEdu eta desinformazioaren aurkako EBren jarraibideak	6
2.2. Aro digitalean heztea: alfabetatze mediatikoa ea informazioanala (AMI)	8
2.3. Desinformazioari aurre egiten diogu Alemanian, Espainian, Italian, Polonian eta Grezian	9
3. Gelako ahotsak: zer dakigu alfabetatze mediatikoari eta desinformazioari buruz?	10
3.1. Ikasleak desinformazioari buruz	10
3.2. Ikasleak alfabetatze mediatikoari buruz	10
3.3. Irakasleak desinformazioari buruz	11
3.4. Irakasleak alfabetatze mediatikoari buruz	12
3.5. Nola informatzen dira ikasleak?	13
4. Jarduteko entzutea: Alfabetatze mediatiko eta Informazioaniletako adituek esaten digutena	14
5. Unibertsitatetik beste ikasgela batzuetara: horrela hautatzen ditugu gure kazetaritza-tresnak	16
6. Begiratzen ikastea: kazetaritzaren teoriak pentsatzen irakasteko	18
7. QYourself hezkuntza baliabideakf	23
7.1. Kazetariak bezala pentsatu! Kazetaritzako tresna funtsezkoekin desinformazioa identifikatzeko ikastaroa	23
7.2. Erabiltzeko prest dauden ikastaro nazionalak: irakaslearengandik irakaslearengana, ikasitakoa partekatu	
7.3. Ekin lanari: sortu zeure baliabide digitalak	23
7.4. QYourself ekintzan: teoria ikasgelara iristen denean	23

Eranskinak

1. eranskina. Ikerketa dokumentala Alemanian, Espainian, Italian, Polonian eta Grezian.
2. eranskina. Zubiak eraikitzen: DigCompEdu eta desinformazioaren aurkako EBren jarraibideak
3. eranskina. Irakasleei egindako inkesten emaitzak
4. eranskina. Ikasleei egindako inkesten emaitzak
5. eranskina. Elkarrizketak eta mahai-inguruak adituekin
6. eranskina. Kazetaritza Gradu ikasketa-planaren analisia

Hezkuntza-baliabideak

- Pentsatu kazetariak bezala! Ikastaro bat, desinformazioa identifikatzeko funtsezko kazetaritza-tresnekin
- Erabiltzeko prest dauden ikastaro nazionalak: Irakaslearengandik irakaslearengana, partekatu ikasitakoa
- Ekin lanari: sortu zeure baliabide digitalak
- QYourself ekintzan: teoria ikasgelara iristen denean

1. Sarrera

QYourself Alfabetatze Mediatiko eta Informazio-arloko (AMI) proiektu bat da, eta desinformazioaren aurka borrokatzeko oinarrizko kazetaritza-tresnak eta -ezagutzak hezkuntza-testuinguru desberdinetako irakasleei transferitzea du helburu. Gure hezkuntza-baliabideak hezkuntza fakultateko irakasle, unibertsitateko ikertzaileen eta gertakarien egiaztatzaileen artean elkarlanean diseinatu dira, irakasleek modu errazean integratu ahal izan ditzaten ohiko eskoletan kazetaritza-teknikak.

Proiektuak aliantza estrategiko bat jasotzen du desinformazioak planteatzen duen erronkari aurre egiteko funtsezkoak eta osagarriak diren bi ezagutza-arloren artean: Kazetaritza, aurre egiteko baliagarriak izan daitezkeen nozio teoriko eta praktikoko proposatzen dituen, eta Hezkuntza, ezagutza hori ikasgeletan inplementatzeko moduz arduratzen dena.

Proiektuan zehar, kazetaritza-metodoan oinarritutako hezkuntza-baliabide irekiak (HBI) garatu ditugu, hezkuntza-ingurune desberdinetan integratzeko diseinatuak, egiazko edukiak identifikatzea zailtzen duen informazio ugariaren testuinguruan beharrezkoak diren trebetasunak garatzeko.

Baliabide horietako lehena kazetaritza-tresnen eta-ezagutzen multzo bat da, irakasleek ikasleekin funtsezko alderdiak landu ahal izateko, hala nola informazioaren jatorria – igorlearen eta iturriaren arteko aldea –, informazio-iturrien analisia, informazioaren eta iritziaren arteko bereizketa, edo albiste baten elementuen identifikazioa. Proposamen bateratu horretatik abiatuta, herrialde bazkide bakoitzak – Alemania, Espainia, Italia, Polonia eta Grecia- bertsio propio bat diseinatu du, bere hezkuntza-errealitatera egokitua, eta irakasleen prestakuntza-ikastaro batean aplikatua. Ikastaro hori doan eskura daiteke eskuliburu honen bidez.

Gainera, proiektuak lau prestakuntza digital garatu ditu irakasleentzat hurrengo gai hauei buruz: sare sozialen erabilera pedagogikoa, Canva bidez eduki bisualak sortzea, Moodle bidezko ikasgela birtualak kudeatzea eta hezkuntza-bideoak ekoiztea (horien materialak ere eskuliburu honetan jaso dira baliabide berrerabilgarri gisa).

Azkenik, ikasgelan aplikatzeko egiazko adibideak dokumentatu dira. Adibide horiek erakusten dute parte hartu duten irakasleek estrategia horiek hainbat testuingurutan ezarri dituztela. Baliabide horiek guztiak sei hizkuntzatan daude eskuragarri, eta hezkuntzako profesionalen artean erabiltzea, egokitzea eta hedatzea errazteko pentsatu dira.

Eskuliburu honek Europako testuinguruan dagoen desinformazioaren fenomenoari buruzko informazioa ematen du, bai eta akademiak hezkuntza-inguruneetan Alfabetatze Mediatikoa eta Informazio-arlokoa (AMI) indartzeko egindako proposamenak ere. Era berean, ikasleek eta irakasleek desinformazio eta alfabetatze mediatikoa, ikasleen informazioa kontsumitzeko modua eta AMIko adituen ekarpenak nola hautematen dituzten azaltzen du, egungo erronkei eta ikasgeletako desinformazioari aurre egiteko beharrezkoak diren estrategiei buruzko ikuspegi globala emateko helburuarekin.

Ekarpen horiek guztiak proiektuaren esparruan egindako ikerketa batetik datoz. Ikerketa horretan, desinformazioan eta alfabetatze mediatikoan adituak diren ehunka ikaslek, irakaslek eta pertsonak parte hartu dute. Diagnostikoak aukera eman digu hezkuntza-premiak identifikatzeko eta estrategia eraginkorren diseinua zehazteko, betiere erreferentziatzen hartuta Hezitzaileen Konpetentzia Digitalerako Europako Esparrua ([DigCompEdu](#)) eta irakasle eta hezitzaileentzako jarraibideak, desinformazioari ekiteko eta hezkuntzaren eta prestakuntzaren bidez alfabetatze digitala sustatzeko moduari buruzkoak ([Europako Batzordea, 2022](#)). Eskuliburu honen 2. eranskinean jasotzen dira.

Gainera, eskuliburuak gure hezkuntza-baliabideak diseinatzeko erabili dugun metodologiari buruzko informazioa ematen du. Eduki teorikoak eta praktikoak Kazetaritza Gradu unibertsitate-prestakuntza berrikusi eta egokitu ondoren hautatu dira, hiru irizpideren arabera: alfabetatze mediatiko eta informazio-arlokoa gaitasuna, kazetaritza-metodoa eta irakaskuntzarako orientazioa. Irakasleek hemen aurkituko dituzte proiektuak transferitu nahi dituen gaitasunak eta ikaskuntza-emaitzak, bai eta komunikazioaren eta kazetaritzaren teoria nagusiak ere, desinformazioaren fenomenoari buruz hausnartzeko baliagarriak izango zaizkienak.

Azkenik, proiektuan sortutako hezkuntza-baliabide irekiekin (HBI) amaitzen da eskuliburua. Baliabide horiek QYourself webgunearen tresna-kitarekin (ingelesezko toolkita) lotuta egongo dira, eta sare sozialetan eztabaidarako guneak egongo dira, hezitzaileek aurkitutako irakaskuntza-erronkak eztabaidatu ahal izan ditzaten. QYourself, beraz, baliagarria izango da ikasgeletan komunikabideei buruzko gogoeta-esperientziak areagotu nahi dituzten irakasle guztientzat, ikasleak gai izan daitezen jasotzen duten informazioa modu kritikoagoan eta arduratsuagoan ulertzeko eta erabiltzeko.

2. Arazo baten erradiografia: desinformazioa EBean

Desinformazioaren aurkako borroka lehenetasun politiko bihurtu da Europar Batasunarentzat, Batasunaren [sorrerako balioentzat](#) mehatxua bait da, eta munduko egonkortasunerako [arrisku handienetako bat](#) delako, krisi klimatikoarekin batera.

Europako Batzordeak honela definitzen du informazio hori: «Egiazki faltsua edo engainagarria den informazioa, irabazi-asmoz edo herritarrak nahita engainatzeko sortu, aurkeztu eta zabaltzen dena, eta kalte publikoa eragin dezakeena». Desinformazioa ez da beti erraz identifikatzen, egiaren ordeztu egiazkotasuna erabiltzen baitu, informazio faltsuak eta benetakoak konbinatuz.

Fenomeno berria ez bada ere, aro digitalak desinformazioaren aurrekaririk gabeko hedapena ahalbidetzen du. Gaur egun, edonork sor, zabal eta parteka dezake edukia, sare sozialen edo telefono-mezularitzako aplikazioen bidez. Gehiegizko informazioak eta desbitartekaritzak, egiazko informazioa identifikatzea zailtzen du, jendearen artean ziurgabetasuna eragin duena eta informazio horren polarizazioa sustatuz.

Desinformazioak onura ekonomikoak lortu ohi ditu, helburu ideologiko eta hauteskundeetakoak jarraituz, edo interes geopolitikoaren zerbitzura egonez. Funtsean, eremu-publikoan egitura-aldaketak bilatzen ditu; herritarrek erakunde demokratikoekiko duten konfiantza gutxitzea lortzeko helburuarekin.

Pertsonok mezu desinformatzaileak zenbait faktore kognitibo eta emozionalengatik sinesteko joera dugu. Desinformazioak gure emozio indartsuak aprobetxatzen ditu gure mezua manipulatzeko eta zabaltzeko. Gure giza herentziaren zati bat alborapen kognitiboa da; horregatik, adibidez, uste duguna berresten duen informazioa bilatzeko joera dugu (baieztapen-alborapena). Interneteko eta sare sozialetako algoritmoak oso ondo ezagutzen gaituzte, badakitelako zein eduki kontsumitzen ditugun, eta gure zerbitzura jarriko ditu, lehendik ditugun sinesmenak indartzeko.

Kalitatezko informazioa kontsumitzea eta kazetaritza-komunikabidek eskaintzen digutena jakitea funtsezkoa da, informazioak eragina baitu gure erabakietan eta besteekiko interakzioetan. Kalitate txarreko informazioak erabaki okerrak hartzera edo ondorio okerrak ateratzera eramaten gaitzake. Hori da desinformazioaren sustatzaileek nahi dutena, eta denok laguntzen dugu hori partekatzen dugunean, kontzienteki egin edo ez.

Europar Batasunean urrats desberdinak eman dira desinformazioaren aurkako borrokan. Alde horretatik, 2018an ezarritako Espainiako Batzordearen desinformazioaren arloko Jardunbide Egokien Kodea esparru aitzindaria da informazio faltsu edo engainagarriaren hedapenari aurre egiteko. Jardunbide Egokien Kodea [nabarmen indartu zen 2022an](#), jokabide-kode gisa aitortzeko bidean Zerbitzu Digitalen Legearen arabera. 2025eko otsailan, Zerbitzu Digitalen Europako Batzordeak 2022ko [Desinformazioaren arloko Jardunbide Egokien Kodea](#) desinformazioaren arloko jokabide-kode gisa sartzea onartu zuten Zerbitzu Digitalen Legearen esparruan.

Europako Batzordeak desinformazioari aurre egiteko egiten dituen apustuen artean, Alfabetatze Mediatiko eta Informazio-arlokoa(AMI) dago. Alfabetatze hori UNESCOk etengabe eboluzionatzen ari den paisaia digital horretan pentsamendu kritikoa sustatzeko ezinbesteko trebetasunen multzo gisa definitzen du. IIM prozesuaren bidez, ekosistema mediatiko horretan moldatzeko trebetasunak ikasten dira, eta jasotzen den informazioa modu kritikoagoan eta arduratsuagoan ulertzeko eta erabiltzeko gaitasuna barne hartzen du. Testuinguru horretan kokatzen da QYourself, zeinaren helburua oinarrizko kazetaritza-tresnak eta -ezagutzak hezkuntza-testuinguru desberdinetako irakasleei transferitzea baita, desinformazioaren aurka borrokatzeko.

Hurrengo epigrafeek funtsezko hiru alderdi jorratzen dituzte: Hezitzaileen Gaitasun Digitalerako Europako Esparruak desinformazioaren aurkako borrokan duen garrantzia, hezkuntza-inguruneetan hezkuntza mediatikoa eta informazio-alorrekoa indartzeko adituen proposamenak eta EBko bost herrialdetan (Alemania, Espainia, Italia, Polonia eta Grezia) hartutako neurriak. Informazio hori guztia QYourself elkarteko erakundeek egindako ikerketa dokumental batean bildu da. Ikerketa osoa **1. ERANSKINEAN** kontsulta daiteke.

2.1. Zubiak eraikitzen: DigCompEdu eta desinformazioaren aurkako EBren jarraibideak

Hezitzaileen Gaitasun Digitalerako Europako Esparrua (DigCompEdu) Europako Batzordeak sustatutako ekimena da. Helburua hezitzaileek teknologia beren praktika pedagogikoan eraginkortasunez integratzeko eta irakaskuntza eta ikaskuntza egungo testuinguru digitalean hobetzeko izan behar dituzten konpetentzia digitalak deskribatuko dituen esparru komun bat eskaintzea da. **DigCompEdu** esparrua Europa osoko hezkuntzan eta teknologian adituak diren pertsonekin lankidetzan garatu zen, eta, gaur egun, 22 gaitasun digital eskaintzen ditu, sei gai-arlo nagusitan banatuta:

1. konpromiso profesionala
2. Baliabide digitalak
3. Irakaskuntza eta ikaskuntza
4. Ebaluazioa
5. Ikasleen ahalduntzea
6. Ikasleen gaitasun digitala erraztea

Desinformazioari heltzeko eta hezkuntzaren eta prestakuntzaren bidez alfabetatze digitala sustatzeko jarraibideak ([Europako Batzordea, 2022](#)) 2020an sortu ziren, Hezkuntza Digitalerako Ekintza Planaren (2021-2027) parte gisa. Irakasleak eta hezitzaileak gazteak trebetasun eta gaitasun digitaletan trebatzeko berariaz diseinatuta daude jarraibide horiek. Gidalerro multzo hori funtsezko hainbat ekimenetan oinarritzen da, hala nola **Desinformazioaren aurkako Ekintza Planean, Demokraziarako**

Europako Ekintza Planean, Zerbitzu Digitalen Legean eta «Haurrentzako Internet hobea» estrategia eguneratuan.

Hezitzaileen alfabetatze digitalak desinformazioari aurre egiten lagundu beharko luke, beren kabuz eskuratzen eta garatzen dituzten gaitasun digitalen bidez, bai eta irakasten dietenen bidez ere. DigCompEdu-ren konpetentzia digitalak biltzen dituzten gai-arlo nagusiak hartuko ditugu kontuan, desinformazioari nola aurre egiten laguntzen duten ulertzeko.

1. Konpromiso profesionalak berekin dakar desinformazioak planteatzen dituen gaiak egunean izatea eta gai horiek identifikatzeko eta jorrazteko garapen profesionaleko programetan parte hartzea, bai eta lankideekin eta gaian adituak direnekin lankidetzan aritzea ere.
2. «Baliabide digitalak» terminoaren pean bildutako konpetentziek hezkuntza-eduki digitalak eraginkortasunez eta arduraz erabiltzeko, sortzeko eta trukatzeko aukera ematen dute, eta horrek berebiziko garrantzia du desinformazioaren aurkako borrokan. Hezitzaileek baliabide digitalak erabil edo sor ditzakete ikasleei erakusteko lineako informazioa kritikoki ebaluatzen, iturri fidagarriak identifikatzen eta desinformazioaren zantzuak ezagutzen.
3. Desinformazioari aurre egiteko, pentsamendu kritikoa eta trebetasun analitikoak garatzen dituzten jarduerak diseina ditzakete hezitzaileek, ikasleek egiazko informazioa eta nahita faltsua den informazioa bereizteko aukera izan dezaten.
4. Ebaluazioan, desinformazioaren identifikazioari, iturrien sinesgarritasunaren ebaluazioari eta desinformazioari aurre egiteko estrategien inplementazioari buruzko galderak sar daitezke.
5. Ikasleak ahalduntzea, online informazioa kontsumitzean eta ekoiztean kritikoak eta arduratsuak izan daitezen, funtsezkoa da desinformazioari aurre egiteko. Hezitzaileek ikasleen autoeraginkortasuna susta dezakete, ingurune digitalean modu seguru eta eraginkorrean nabigatzeko tresnak eta estrategiak emanaz.
6. Ikasleen konpetentzia digitala garatzen laguntzen dutenez, lineako desinformazioa ezagutzeko, hari aurre egiteko eta hari aurre egiteko behar diren trebetasunak eskuratzen lagun diezaiekete hezitzaileek. Horrek esan nahi du informazioa egiaztatzeko tresnak eta teknikak erabiltzen irakatsi behar zaiela, bai eta desinformazioaren atzean dauden arrazoiak eta gizartean izan dezakeen eragina ulertzen ere.

2. ERANSKINEAN, Europako Batzordeak sustatutako *Desinformazioari heltzeko eta hezkuntzaren eta prestakuntzaren bidez alfabetatze digitala sustatzeko irakasle eta hezitzaileentzako jarraibideetatik* ateratako ikaskuntza-helburu, praktika pedagogiko, jarduera praktikoa eta hausnarketa batzuk aurkezten dira, DigCompEduko hezitzaileentzako sei konpetentzia digitalen multzo horiekin lotuta.

Dokumentu honetan, lehenik eta behin, bi dokumentuen arteko lotura ezartzen duen grafiko bat dugu, irakasleei beren hezkuntza-proiektuak eta -jarduketak testuinguruan kokatzea errazteko. Ondoren, SWOT analisiak aurkezten dira lau kolektibo espezifikotarako (adinekoak, migratzaileak, helduak eta

gazteak), erreferentziatzeko bi dokumentu europar horiek ezarritako esparruaren barruan talde horiekin lan egitean sor daitezkeen indargune, ahulgune, aukera eta mehatxuetan oinarrituta.

2.2. Aro digitalean heztea: alfabetatze mediatikoa eta informazionala (AMI)

Aurkeztutako artikulu eta azterlan gehienek antzeko ikuspegia dute. Egileek eraldaketa digital esanguratsuan parte hartzen dute, eta gizartearen hainbat eremutan eragiten dute, hezkuntza barne. Beraz, alfabetatze digitalaren eta prestakuntza teknologikoaren lehentasunezko garrantzia aitortzen da, eta curriculum akademikoan sartzea iradokitzen da.

Alfabetatze mediatikoaren zeharkakotasuna eta pentsamendu kritikoarekin duen lotura estua azpimarratzen dira, eta horrek ikasleen arteko elkarrizketa eta ulermena hobetzen ditu. Gainera, irakaslearen zereginaren garrantzia nabarmentzen da. Hala ere, oro har, prestakuntza digital eskasa duten irakasleen ehuneko handi bat ikusten da, eta horrek agerian uzten du egoera hori hobetu behar dela.

Zehazki, Grezian, egungo egoera hobetzeko asmo argiak gorabehera, hezkuntzaren tradizio kontserbadoreak hezkuntza-sisteman alfabetatze mediatiko handiago baterantz aurrera egitea oztopatzen du. Italiaren kasuan, herritarren gaitasun digitalen maila txikiak (lan egiteko adinean dagoen biztanleriaren % 51k ez du Internet erabiltzen edo ez ditu oinarrizko gaitasun digitalak lortzen) kezkatzen ditu adituak. Alemaniak, ordea, hobekuntzak izan ditu 2021ean ezarritako adierazleetan, bereziki COVID-19aren pandemiaren ondoren.

Herrialdeek aipatutako erakundeek antzeko helburuak eta funtzioak dituzte. Nahiz eta batzuetan zaila den argi bereiztea, bi kategoriatan sailka daitezke. Lehenik eta behin, albisteak eta informazioa egiaztatzea helburu nagusitzat dutenak daude. Hona hemen adibide batzuk: EFE Verifica en España eta Demagog en Polonia. Bigarren taldea zabalagoa da, eta alfabetatze mediatikoan eta pentsamendu kritikoaren sustapenean oinarritzen da, hezkuntza-inguruneetan. Bigarren talde horren adibide dira KboM Alemanian (beste behin ere nabarmentzen da), Maldita Educa Espainian, Karpos Grezian eta Pentsamendu Kritikorako Institutua Polonian.

Bestalde, aurreko atalean deskribatutako testuingurua lagungarria da ulertzeko zergatik dauden Italian eten digitala murrizteko bereziki lan egiten duten erakundeak, hala nola Cooperativa Sociale E.D.I. Educazione ai Diritti dell' 'Infanzia e dell' Adolescenza.

2.3. Desinformazioari aurre egiten diogu Alemanian, Espainian, Italian, Polonian eta Grezian

Lehenik eta behin, garrantzitsua da azpimarratzea proiektuan parte hartzen duten herrialde guztiek – Talia, Grezia, Polonia, Alemania eta Espainia – EBren esparruarekin koherentea den estrategia bati jarraitzen diotela. Herrialde horietako gehienek, Poloniak izan ezik, indarrean dituzte desinformazioarekin lotutako gaiak arautzeko legeak. Poloniak oraindik arlo horretako legerik ez badu ere, 2022an Poloniako Senatuaren Ebazpen batek lege horiek ezartzeko beharra nabarmendu zuen. Gainera, salbuespen berberarekin, herrialde horiek akordioak dituzte enpresa teknologikoekin eduki mota jakin batzuk arautzeko eta ezabatzeko, hala nola Alemaniaren kasua, 2017az geroztik NetzDG Legearekin.

Hala ere, herrialde horiek guztiek desinformazioari aurre egiteko ahaleginak egin arren, badirudi Alemaniak gehiago aurreratu duela ildo horretan. Polonia, berriz, beste egoera batean dago. Herrialde bakoitzak ikuspegi desberdinak hartu ditu arazoari aurre egiteko. Adibidez, Italiak alfabetatze mediatikoa eta hezkuntza-politiken ezarpena ditu ardatz. Estrategia hori beste herrialde batzuek partekatzen dute, hala nola Poloniak, Hezkuntza Sare Irekiaren Programarekin, eta Alemaniak, GMKrekin. Alemania adituen eta plataforma sozialen arteko lankidetzak estuagatik nabarmentzen da, desinformazioari aurre egiteko eta prebenitzeko. Bestalde, Greziak zigor-legeak sartu ditu eta ikus-entzunezkoen industria sustatu du, baina kritikak jaso ditu adierazpen-askatasunaren aurkako mehatxu posibleengatik.

Garrantzitsua da aipatzea herrialde batzuek desinformazioaren gaia jorratu dutela segurtasun nazionalari dagokionez; Espainiaren kasuan, adibidez, erantzukizuna Segurtasun Nazionalako Sistemaren agentzia eta erakundeei esleitu zitzaion 2019an. Poloniak ere segurtasun-politikak ezartzea proposatu zuen.

3.5. Nola informatzen dira ikasleak?

Hainbat herrialde eta adinetako ikasleei (n = 119) beren informazio-iturri nagusiei buruz galdetu diegu. Internetera sartzeko maiztasunari dagokionez, inkestatuen % 86,6k onartzen du egunean behin baino gehiagotan erabiltzen duela, eta gehienek 6-10 aldiz egunean. Adinari dagokionez, 18-25 urteko parte-hartzaileen % 92,3k edozein helburutarako erabiltzen dute egunero, eta 26-45 urteko taldean, berriz, ehuneko hori % 100era iristen da. Adingabeek (14-17 urte) eta adinekoek (60-72 urte) Interneten erabileraren maiztasuna apur bat txikiagoa dute; hori, beharbada, adin txikiagoetan erabiltzeko murrizketa handiagoen eta adin handiagoko taldearen kasuan dagoen arrakala teknologikoaren ondorio izan daiteke.²

Albisteak eskuratzeari dagokionez, inkestatuen % 77,4k dio gutxienez egunean behin eskuratzen dituela, eta heren batek egunean 2-5 aldiz. Maiztasuna handitu egiten da adinak aurrera egin ahala, eta hori hainbat faktoreren ondorio izan daiteke, hala nola gaurkotasunarekiko eta gizarte-erantzukizunarekiko interesa, kontsumo-ohiturak eta teknologiarako sarbidea, edo denbora izatea. Alde horretatik, badirudi adinekoek erantzukizun handiagoa dutela informatuta egoteko.

Erabilitako albiste-plataformei erreparatuta, nerabeek nahiago dituzte TikTok, Instagram eta YouTube, beren bizimodu digitalarekin eta entretenimendua eta berehalakotasuna bilatzearekin bat etorritik. Aitzitik, adinekoek, teknologia berrietara gutxien ohituta daudenek, iturri tradizionalen alde egiten dute (telebista, irratia eta prentsa idatzia), fidagarriagoak eta ezagunagoak direla uste baitute.

Albisteekiko interesaren inguruan galdetuta, gazteenek konpromiso maila txikiagoa erakusten dute. Helduaroan gaurkotasunarekiko interesa areagotu egiten da, ziur asko erabakiak jakinaren gainean hartzeko beharagatik. Zenbat eta urte gehiago izan, orduan eta interes handiagoa dute albisteek, ziurrenik denbora gehiago dutelako eta munduarekin konektatuta jarraitu nahi dutelako.

Azkenik, 5. Irudian, inkestatuek inoiz informazio faltsua identifikatu dutela uste duten gaien zerrenda ikusgai dago.

5. irudia. Informazio faltsua edo engainagarria identifikatu dela uste den gaiak.

² Lagin horren tamainak eta osaerak ez digute aukerarik ematen erantzunak dagokien biztanleria osoaren adierazgarritzat hartzeko, baina irudi zehatza ematen digute gai horiei buruz dituzten sinesmenei, ohiturei eta aurreiritziei buruz.

4. Jarduteko entzutea: Alfabetatze Mediatiko eta Informazionalak adituek esaten digutena

Desinformazioaren fenomeno eta Alfabetatze Mediatiko eta Informazionalak (AMI) duen garrantzia hobeto ulertzeko, elkarrizketak eta mahai-inguruak egin dira gaian adituak diren 12 pertsonarekin. Haien hausnarketek aukera ematen dute gaur egungo erronkak eta desinformazioari aurre egiteko beharrezkoak diren estrategiak ikusarazteko, AMI tresnen bidez. Eduki osoa eta ekarpenak **5. ERANSKINEAN** kontsulta daitezke.

Hausnarketa kolektibo honetan, hiru gai-multzo handi aztertu dira:

1. Desinformazioa eta kalitatezko informazioa kontsumitzearen garrantzia
2. Pertsonen desinformazioak nola funtzionatzen duen
3. Alfabetatze mediatiko eta informazionalaren balioa

Lehenik eta behin, desinformazioari eta kalitatezko informazioa kontsumitzearen garrantziari dagokienez, adituek ohartarazten dute aro digitalak aukera eman duela desinformazioaren hedapena eta inpaktua handitzeko, eta horrek arrisku esanguratsuak dakarziela gizarte demokratikoei. Horren ondorioak erakunde demokratikoen konfiantzaren higaduratik eta polarizazio sozialetik hasi eta osasun publikorako, egonkortasun ekonomikorako eta nazioarteko harremanetarako mehatxuetaraino doaz.

Illo horretan, adierazi dute gizarteek desinformazio handiko ingurune batean bizirik iraun badezakete ere, ez dela hori gizarte demokratikoen kasua, konfiantza eta gardentasun maila handia behar baitute hauteskunde-emaitzetatik hasi eta erakunde publikoen funtzionamenduraino. Hori dela eta, denek uste dute garrantzitsua dela kalitatezko informazioa kontsumitzea, hau da, informazioa biltzeko eta lantzeko prozesuan zintzotasunez, profesionalismoz eta manipulatzeko asmorik gabe tratatu dena. Adierazi dutenez, kalitatezko informazioa kontsumitzea garrantzitsua da erabaki informatuak hartzeko, eta lotura estua du oinarrizko giza eskubideak babesten dituzten mekanismo demokratikoen.

Bestalde, pertsonen desinformazioaren funtzionamenduari dagokionez, adituak bat datoz esatean informazio faltsua ondo eraikita egon ohi dela, eta pertsonentzat oso erakargarriak diren kakoak erabiltzen dituela. Emozioekin, gai sentikorrek eta testuinguru pertsonalekin gogoratzen du, eta horrek jendea bereziki sentikorra izatea eragiten du. Desinformazioa, adierazten dute, pertsonalizatu egiten dela, eta prozesu horretan plataforma digital handiek eta sare sozialek erabiltzen dituzten algoritmoek laguntzen dutela. Konspiraziorako joera duten pertsonekin harremanetan jartzean, haiekin enpatizatzea eta eztabaida irekia sustatzea gomendatzen dute, desinformazioa beldurratik edo ziurgabetasunagatik partekatzen baita.

Azkenik, eta desinformazioari aurre egiteko AMIak duten garrantziari dagokionez, adituek uste dute, eraginkorra izateko, hainbat osagai eta funtsezko gaitasun bildu behar dituela, hala nola panorama

mediatikoa ulertzea, analisi kritikoa sustatzea, alborapenak eta propaganda ezagutzea eta algoritmoen zeregina ulertzea, besteak beste. Ohartarazten dute ez dagoela desinformazioaren aurkako truko magikorik, eta AMI neurriek pentsamendu kritikoa sustatu behar dutela eduki mota desberdinak aztertzerakoan, desinformazio-moduen eta kalitatezko informazioaren eta berrien arteko desberdintasunak identifikatzeko.

Hezkuntza-inguruneetan alfabetatze mediatikoa eta informazionala sustatzeko orduan, adituek aplikazio duala gomendatzen dute, hau da, teorikoa eta praktikoa, eta uste dute aplikazio horrek itxaropentsua, jarraitua eta lankidetzakoa izan behar duela. Haien ustez, esperientzia pedagogikoa eta gertaeren egiaztapena konbinatzeak emaitza handiak eman litzake ikasleen artean, eta, ikasgeletan integratzeko, funtsezkoa da kazetariak irakasleekin batera lan egitea.

5. Unibertsitatek beste ikasgela batzuetara: horrela hautatzen ditugure kazetaritza-tresnak

Eskuliburu honetan eskaintzen diren eduki teorikoak eta praktikoak Kazetaritza Gradu unibertsitate-prestakuntza berrikusi eta egokitu ondoren hautatu dira. Analisiaren corpusa kazetaritza-titulua egiaztatzeko aurkeztutako memoria izan da, Kalitatea Ebaluatzeko Agentzia Nazionalak (ANECA) Espainian onartua, bai eta Euskal Herriko Unibertsitateko (UPV/EHU) Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultateak eguneratutako eta argitaratutako irakaskuntza-gida guztiak ere. Era berean, elkarrizketak egin dira azterlan honetarako garrantzitsuak diren ikasgaietako irakasleekin.

QYourself-era transferitu daitezkeen edukiak aztertze eta hautatzeko irizpideak hiru izan dira: gaitasuna eta alfabetatze mediatikoa eta informazionala, kazetaritza-metodoa eta irakaskuntzarako orientazioa.

- **Gaitasuna eta alfabetatze mediatikoa.** Kazetaritza Gradua ikasleen kompetentzien garapenean oinarritutako prestakuntza teoriko-praktikoa eskaintzen du, eta eduki informatiboak eta komunikatiboak aztertze eta ekoizte bideratutako ikaskuntza-emaitzak bilatzen ditu. Azterketa honetan, logika analitikoa sustatze bideratutako alderdiak hautatu eta lehenetsi dira, eta ez hainbeste sormenera edo ekoizpena bideratutakoak; izan ere, QYourself zuzentzen zaion publikoak ez du bilatzen komunikazioaren profesional bihurtzea, baizik eta desinformazioaren aurka borrokatze gaitasun mediatikoa eta informazionala handitzea.
- **Kazetaritza-metodoa.** Kazetaritza Graduaren helburua da ikasleek kazetaritza-metodoa eskuratzea eta gai izatea egiazko informazioa eta egiazkoa ez dena bereizteko, bai eta komunikazio-produktu profesionalak sortzeko ere. Gure azterketak ikasgai bakoitzean QYourself proiektuaren kontzeptu-esparruekin eta helburuekin zuzenean lotzen diren alderdiak soilik hartu ditu kontuan. Azken batean, kazetaritza-metodoa erabiliz desinformazioari aurre egitera argi eta garbi bideratutakoak hautatu dira.
- **Irakaskuntzarako orientazioa.** Azkenik, analisi osoan kontuan hartu da irakasleek irakasgai bakoitzean egiten duten garapen zehatza, proiektuaren ondorengo faseetan zertarako balio duen zehazteko. Hau da, hautaketa osoan kontuan hartu dira irakaskuntza-metodologiak, eduki teoriko-praktikoak, prestakuntza-jarduerak eta QYourselfen xede-publikoari helarazteko moduko ikaskuntza-baliabideak.

-

Azterketa-prozesuak lau fase izan ditu, eta bost entregagai sortu ditu, **6. ERANSKINEAN** osorik kontsulta daitezkeenak. Hona hemen QYourself-era transferitu daitezkeen gaitasunen eta ikaskuntza-emaitzen laburpena:

GAITASUNAK

1. Informazio-iturrien egokitasuna ebaluatzea
2. Dokumentu-iturriak identifikatzea
3. Testuak bere testuinguruan interpretatzea
4. Iturriak, datuak eta informazioa baloratzea
- 5. Testuak modu kritikoan baloratzea**

IKASKUNTZA EMAITZAK

1. Ezagutza teorikoak kasu zehatzetan aplikatzen ditu
2. Gaiak dokumentu-iturriekin lotzen ditu
3. Bilatu ordezeko iturriak
4. Iturriak bilatu, hautatu eta lortzen ditu
5. Ezagutu Wko informazio-produktuen indarguneak eta ahuleziak
6. Testuak modu kritikoan kontsumitzen ditu
7. Interpretazio-, informazio- eta iritzi-testuak bereizten ditu
8. Iturrien fidagarritasuna eta kalitatea zorrotz ebaluatzen ditu
9. Jardun profesionalaren aurkako akatsak identifikatzen ditu
10. Taldean lan egiten du informazioa lortzeko
11. Komunikabide sozialak ikuspegi estrategikoarekin erabiltzen ditu
12. Baloratu testu baten informazio-elementuak

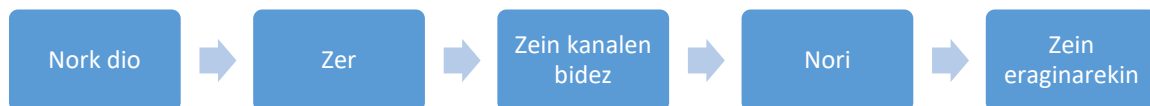
6. Begiratzen ikastea: Kazetaritzaren teoriak pentsatzen irakasteko

Alfabetatze Mediatiko eta Informazio-arlokoan (AMI) trebetasunak garatzen dituzten ikasleak hobeto prestatuta daude gure gizartean dauden desinformazioa eta gorroto-diskurtsoak identifikatzeko. Hortaz, kazetaritzako prestakuntza garrantzitsua da, hura garatzeko behar diren gaitasunak ematen dituelako. Kazetaritza, informazioa egiaztatzeke eta iturriak baliozkotzeko irizpidea eskatzen duen diziplina; galderak egiten eta erantzunak bilatzen bizi diren profesionalak trebatzen dituen; pertsonen pentsamendu kritikoa pizteko funtsezko bektore gisa agertzen da.

Jarraian, Komunikazioaren eta Kazetaritzaren oinarrizko teorietako batzuei buruzko laburpen bat eskaintzen da. Helburua da, aurrerago emango diren hezkuntza-baliabideak erabiltzea erabakitzen duten irakasleei oinarrizko ezagutza teorikoa ematea. Material horiekin, irakasleak, ikasleekin batera, gogoeta egin ahal izango du gure egunerokoan jasotzen dugun informazioa egiaztatzearen beharrari buruz, informazio-iturri fidagarriak identifikatzeari buruz, eta informazioa eta iritzia bereizteari buruz.

- Lasswellen komunikazio-eredua

Harold Lasswellek 1948an proposatua; komunikazioaren azterketan oinarrizko paradigma da, eta ekintza komunikatiboa bost elementu nagusiren bidez deskribatzen du: nork esaten duen (IGORLEA), zer esaten den (MEZUA), zein KANALEN bidez, nori (HARTZAILEA) eta zein ERAGINAREKIN.

Eredu lineal honek komunikazio-prozesua analizatzen du igorlearen ikuspegitik hartzailearengan duen inpakturaino, mezua edukia, hura hedatzeko erabilitako bidea eta xede-publikoa kontuan hartuta. Lasswellek ikuspegi hori garatu zuen masen komunikazioa lantzeko, baina haren aplikagarritasuna hainbat komunikazio-testuingurutara hedatzen da. Eredua ez da tresna analitiko soil bat: jarduera komunikatibo eraginkorrak planifikatu eta gauzatzeko gida praktikoa gisa ere balio du.

Zergatik da garrantzitsua proiektu honetarako?

Lasswellek propaganda politiko handiko garai batean garatu zuen bere eredu teorikoa, eta horrek bereziki egokia egiten du desinformazio modernoaz aztertzeke, zeinak askotan antzeko helburuak baititu. Lasswellen gako-galderek (Nork esaten du zer, zer kanaletan, nori eta zer efektuekin?) baliagarriak dira desinformazioaren elementuak deskonposatzeko eta aztertzeke. Horri esker, sistematikoki azter daitezke informazio faltsuaren jatorria, edukia, hedapen-bidea, nori zuzentzen zaion eta informazio faltsuaren inpaktua.

Ereduak arreta berezia jartzen du NOR elementuan; hori erabakigarria da desinformazioaren sustatzaileak identifikatu eta aztertzeko, mezua bidaltzen duen igorlean eta/edo iturrian jartzen baitu arreta. Hori bereziki esanguratsua da aro digitalean, non informazio-iturrien sinesgarritasuna zehaztea funtsezkoa den desinformazioaren hedapena geldiarazteko.

Era berean, KANALA aztertzea egokia da desinformazioa nola hedatzen den ikusteko, bereziki sare sozialen eta telefono bidezko mezularitza-aplikazioen bidez. Ereduak ONDORIOEN analisia ere barne hartzen du, eta horrek aukera ematen du desinformazioak xede-publikoan eta, oro har, gizartean duen inpaktua aztertzeko. Aldi berean, nahiz eta igorlearen intenzionalitatea ez dagoen esplizituki jasota Harold Lasswellen jatorrizko formulazioan, motibazioaren analisiak desinformazio-kanpainen helburua ulertzeko aukera ematen du.

- [Informazio-generoen eta iritzi-generoen teoria](#)

Kazetaritza-generoak bi kategoria handitan banatzen dira: informazio-generoak eta iritzi-generoak. Informazio-generoen helburu nagusia gertaerak eta datuak modu objektibo eta zehatzean transmititzea da, kazetariaren balorazio pertsonalak kontuan hartu gabe. Informazio-generoak honako hauek dira: albistea, erreportajea, elkarrizketa eta kronika.

Bestalde, iritzi-generoek egileari aukera ematen diote gertakariari buruzko ikuspuntua, analisia eta iritziak adierazteko. Hauek dira: argitalpen editoriala, artikulua eta zutabea. Kazetaritza-galdera oinarritzoei erantzuten diete: Zer, Nor, Noiz, Non, Zergatik eta Nola (5W+1). Gainera, iritzi-generoek gertakarien interpretazioak, argudioak eta balorazioak eskaintzen dituzte.

[Zergatik da garrantzitsua proiektu honetarako?](#)

Kazetaritzako 5W+1-ak (Zer, Nor, Noiz, Non, Zergatik eta Nola) funtsezko tresnak dira pertsonen informazioaren kontsumoan trebetasun kritikoak eta analitikoak garatzeko. 5W+1-en aplikazioak kazetariari aukera ematen dio informazio argia eta osatua egituratzeko, herritarrei aukera emanez albiste baten funtsezko elementuak identifikatzeko: gertaerak (Zer), protagonistak (Nor), denbora-testuingurua (Noiz) eta espaziala (Non), arrazoiak (Zergatik) eta inguruabarrak (Nola).

Galdera horiek aplikatzean, pertsonen jasotzen duten informazioaren kalitatea eta zehaztasuna ebalua dezakete, edukian egon daitezkeen hutsune posibleak hautemanez. Era berean, 5+1Wek testuingurua ulertzen laguntzen dute, gertaerak esparru zabalago batean kokatzen laguntzen baitigute, gertaerak nola eta zergatik gertatzen diren, baita non eta noiz gertatzen diren ere ulertzea ahalbidetuz. 5W+1 teknikak albiste bat bere funtsezko elementuetan banatzen irakasten dio mezua hartzaileari, interpretazio kritikoa erraztuz eta manipulazioetan erortzeko aukera murriztuz.

Bestalde, kazetaritza-genero informatiboek gogorarazten digute informazio-iturriak funtsezko zutabe bat direla, albiste, erreportaje eta kronika egiazko eta zorrotzak eraikitze behar den lehengaia ematen dutelako. Informazio-iturri fidagarri eta egokien erabilerak adituari datuak kontrastatzea eta

gertaeretan sakontzea ahalbidetzen dio; alegia, kazetaritza profesionala zurrumurru edo espekulazio hutsetik bereizten du.

- *Agenda-setting-aren teoria*

Agenda-setting komunikazioaren teoria bat da, eta dio komunikabideek eragin handia dutela publikoak garrantzitsutzat jotzen dituen gaiak zehazterakoan. Maxwell McCombsek eta Donald Shawk 1960ko hamarkadan garatu zuten teoria honek baieztatzen du kazetaritza-komunikabideek ezartzen dutela zer gairi buruz pentsatu behar den.

Gertaera jakin batzuk hautatzean, azpimarratzean eta estaltzean, komunikabideek agenda publikoa eratzen dute, entzulegoaren pertzepzioan eraginez — hain zuzen, zein kontu diren esanguratsuak. Agenda-setting-ak, beraz, funtsezko zeregina betetzen du iritzi publikoaren eraketaren prozesuan, eta inplikazio esanguratsuak izan ditzake politika bezalako esparruetan edo gizarte-aldaketan, interes orokorreko gai garrantzitsuetan arreta jarritz.

Zergatik da garrantzitsua proiektu honetarako?

Desinformazioaren sustatzaileak saiatzeko dira infomazio-fluxua manipulatzeko duten eta pertzepzio soziala baldintzatzen duten taktiken bidez agenda markatzen. Espazio informatiboaren saturazioa bezalako estrategiak erabiltzen dituzte, sare sozialak betez zabaltzen saiatzeko diren narratiba desinformatzaileetara egokitzen diren mezuekin. Era berean, baieztapen-aldeko sesgoa baliatzen dute, audientziaren aldeko sinismenak indartzen dituzten mezuek zabaltuz, eta horrek audientziaren onarpena errazten du.

Gainera, kontratatutako pertsona errealek kudeatutako kontuetara jotzen dute denbora laburrean gai berari buruzko mezuek bidaltzeko, eta horrela narrazio jakin batzuei babes masibo faltsuaren itxura sortzen diete, egiazkoak ez diren kontuak erabiliz (astroturfing). Desinformazio-praktika hauek, digitalizazioak eta moderazio gutxiko plataformen erabilera estrategikoak bultzatuta, desinformazioaren sustatzaileei aukera ematen diete lehentasunezko gizarte-gaietan eragiteko eta erakunde demokratikoekiko konfiantza ahultzeko.

- *Framingaren teoria*

Framing-a komunikazioaren eta gizarte-zientzien funtsezko teoria bat da, eta aztertzen du komunikabideek eta beste gizarte-eragile batzuek publikoari informazioa nola aurkezten dioten. Teoria horrek azaltzen du gai bat kokatzeko edo testuingururatzeko moduak eragin nabarmena duela hartzaileak hura hautemateko eta interpretatzeko duen moduan.

Kokatzeko berekin dakar hautemandako errealitate baten alderdi jakin batzuk hautatzea eta komunikazio-testu batean nabarmenago bihurtzea, arazoaren definizio jakin bat, kausalitate-

interpretazio bat, balorazio moral bat eta/edo tratamendu gomendatua sustatzeko. Prozesu hori hitz jakin batzuk, irudiak, informazio-iturriak eta gai bat publikoari aurkezteko erabiltzen den narrazio-egitura hautatuz gauzatu daiteke.

Framing teoria funtsezkoa da ulertzeko nola kazetaritzako komunikabideek eragin dezaketen iritzi publikoan, erabaki politikoetan eta gizarte portaeran. Teoria honek nabarmendu egiten du informazioa aurkezteko moduak duen boterea pertzepzioak eta jarrerak eratzeko orduan.

Zergatik da garrantzitsua proiektu honetarako?

Framing teoria zuzenean lotzen da desinformaziozko mezuekin, izan ere, hauek elementu narratiboen hautaketa estrategikoaren bidez jarduten dute, jendearen pertzepzioan eragiteko helburuarekin. Framing-ak errealitatearen zenbait alderdi nabarmentzean eta beste batzuk ezkutatzean oinarritzen da, hartzailearen buruan interpretazio-eskemak sortuz. Desinformazioaren sustatzaileek mekanismo hori hainbat modutan baliatzen dute.

Kazetaritza-komunikabideek gaiak marko jakin batean aurkezten dituzten bezala, haien garrantzia lehenesteko, desinformazioa zabaltzen dutenek ere xehetasunak (benetakoak zein faltsuak) hautatu eta puzten dituzte beren narratibak indartzeko, clickbait edo titulu sentsazionalistak bezalako taktikak erabiliz. Gainera, framing-ak ez du soilik informazioa moldatzen, baizik eta aurrez existitzen diren marko kognitiboekin lotzen du (beldurrak, balioak, identitateak eta gure mundu-ikuspegia osatzen duen guztia barne). Desinformazioak hori guztia baliatzen du mezu faltsuak beldurra edo haserrea bezalako emozioekin konektatuz, eta horrela haien onarpena errazten du azterketa kritikorik egin gabe.

Desinformazioak harreman konplexuak sinplifikatzen dituzten markoak erabiltzen ditu, adibidez, arazo sozialak arrazoi anitzetan oinarritu beharrean kausa bakar bati egoztean, diskurtso polarizatzaileetan ohikoa den teknika bat. Desinformatzaileek, gainera, plataforma digitalen isurien logikak aprobetxatzen dituzte beren markoak egiaztapenak baino azkarrago zabal daitezen, mezuak esfera publikoan normalizatu arte etengabe errepikatzen dituzten bot-ak eta kontu faltsuak erabiliz.

Era berean, kazetaritza-framinga informazio-iturrien sinesgarritasunaren araberakoa denez, desinformazioak itxura legitimoa duten hedabideak edo testuingurutik ateratako aipamenak erabiltzen ditu sinesgarritasun-irudia emateko. Funtsezko ezberdintasuna intenzionalitatean dago: kazetaritza-framing-ak egiazkotzat jotzen diren gertakariak testuinguruan kokatu nahi ditu, baina desinformazioak errealitatea narratiba fabrikatuekin ordezkatzeko baliatzen du. Hala ere, biek dute iritzi publikoa eraldatzeko gaitasuna esanahien arkitekturaren bidez.

- *Newsmakingaren teoria*

Newsmaking teoria albisteak nola eraikitzen diren aztertzean datza, produkzio-prozesuetan eta komunikabideen zein kazetarien errutinetan arreta jarritz. Ikuspuntu honek ulertzen du albisteak errealitatearen eraikuntza sozial bat direla, non antolaketa-, profesional- eta testuinguru-faktore desberdinek eragina duten, eta ez direla gertaeren hautaketa objektibo soil bat.

Newsmaking teoriak albisteen ekoizpenaren eguneroko baldintzak aztertzen ditu, kazetarien errutinak eta lan-baldintzak barne, baita kultura profesionala, antolaketa-dinamika eta informazio-iturrekin dituzten harremanak ere. Laburbilduz, teoria honek erakusten du albisteen ekoizpena prozesu konplexu baten emaitza dela, non faktore anitzek osatzen duten audientziara iritsiko den azken produktua.

Zergatik da garrantzitsua proiektu honetarako?

Desinformazioaren bultzatzaileek newsmakingaren teoriak deskribatutako prozesuak ulertzen eta manipulatzeko, euren narratiba faltsuak kazetaritza profesionaleko ekosisteman txertatzeko. Prozesu horiek, normalean, pseudo-medioen bidez ustiatzen dituzte, hau da, kazetaritza-komunikabideak bisualki imitatzen dituzten webguneen bidez, baina edukiak informazioa, iritziak, ideologia eta faltsutasunak nahasten ditu, eta ezin dira albiste fidagarritzat hartu. Hala ere, bereziki diseinatuta daude albiste moduan identifikatzeko, eta batzuetan horiek komunikabide profesionaletara heltzen dira, euren asmoa izan gabe, desinformazioa zabaltzen lagunduz.

Desinformazio-sustatzaileek kazetaritza-narrazioen egiturak imitatzen dituzte hori lortzeko, eta kazetariak "istorio biral"ak bilatzen dituzten espazioetan kokatzen dira. Sare sozialetako kontuak erabiltzen dituzte aditu gisa agertzeko, edo iturri instituzional gisa aurkezten dira, horiek sortzen baitituzte albiste gehienak. Laburbilduz, teknika deliberatuak erabiltzen dituzte desinformazioa zabaltzeko, komunikabideen erredakzioak helburu izanik, euren ekoizpen-dinamikak ondo ezagutzen dituztelako eta horietaz baliatzen direlako.

7. QYourself hezkuntza-baliabideak

7.1 Kazetariak bezala pentsatu! Kazetaritzako tresna funtsezkoekin desinformazioa identifikatzeko ikastaroa

Ikastaro hau ikasgelan Alfabetatze Mediatiko eta Informazio-arloa (AMI) sustatzeko diseinatuta dago, eta kazetaritza-metodoan oinarritutako tresna praktikoz betea dago. Bost modulu tematikoren bidez, ikasleei iturriak identifikatzen eta kontrastatzen, informazioa eta iritzia bereizten eta albiste baten funtsezko elementuak aztertzen irakasten ikasiko duzu. Proposamena kazetaritzako unibertsitate-prestakuntzatik egokitutakoa da, eta helburua ikasgelan pentsamendu kritikoa sustatzea da.

Ikastaroa ingelesez dago eskuragarri, eta proiektuaren bazkideen hizkuntza nazioletako batzuetan, webgunean, «Pentsatu kazetari gisa! Ikastaro bat, desinformazioa identifikatzeko funtsezko kazetaritza-tresnekin» atalean.

7.2 Erabiltzeko prest dauden ikastaro nazionalak: irakaslearengandik irakaslearengana, ikasitakoa partekatu

Ikastaro hauek beste irakasleei eskaintzen zaien formakuntzaren adibideak dira, gure kazetaritza-baliabideak erabiliz, hezkuntza-ingurunean duten eragina handitzeko eta ikaskuntza-sareak sortzeko. Ikastaroek giltzarriak eskaintzen dituzte prestakuntza-saioak antolatzeko, materialak egokitzeko eta zure lankideek estrategia horiek eskoletan txerta ditzaten errazteko.

Ikastaro hauek eskuragarri daude ingelesez, baita proiektuaren bazkideen hizkuntza nazioletako beste batzuetan ere, webgunean, «Erabiltzeko prest dauden ikastaro nazionalak: irakaslearengandik irakaslearengana, ikasitakoa partekatu» atalean. Proiektuaren garapenean zehar lankidetzan aritu garen publiko ezberdinei zuzenduta daude.

7.3 Ekin lanari: sortu zeure baliabide digitalak

Tresna digitalen erabilera pedagogikoari buruzko lau prestakuntza praktikoko oso erabilgarri eskaintzen dira: sare sozialak, Canva, Moodle eta bideo-sorkuntza. Helburua da zure baliabide hezitzaile propioak garatu ahal izatea, Alfabetatze Mediatiko eta Informazio-arlokoa sustatzeko, sormena, teknologia eta pentsamendu kritikoa uztartuz. Eduki guztiak ikasgelan zuzenean aplikatzeko pentsatuta daude, eta webgunean eskuragarri daude, «Ekin lanari: sortu zeure baliabide digitalak» atalean.

7.4 QYourself ekintzan: teoria ikasgelara iristen denean

Esperientzia errealak jasotzen dira, irakasleek QYourself baliabideak hezkuntza-testuinguru ezberdinetan nola aplikatu dituzten erakusten dutenak. Praktikan aplikatutako jarduerak, sekuentzia didaktikoak eta materialak aurkezten dira, zure proposamen propioak diseinatzeko inspirazio edo abiapuntu gisa erabili ditzazun. Espazio horretan teoriak bizitza hartzen du ikasgelan.

Proposamen didaktikoak kontsulta daitezke webgunean «QYourself ekintzan: teoria ikasgelara iristen denean» atalean, eta proiektuaren hizkuntza ezberdinetan eskuragarri daude.

Universidad del País Vasco UPV/EHU - University of the Basque Country UPV/EHU
Spain
www.ehu.eus

IBERIKA EDUCATION GROUP GGMBH
Germany
www.iberika.de

STIMMULI FOR SOCIAL CHANGE
Greece
stimmuli.eu

CESIE ETS
Italy
cesie.org

X Liceum Ogólnokształcące im. prof. Stefana Banacha w Toruniu
Poland
www.xlo.torun.pl

FUNDACIÓN MALDITA.ES CONTRA LA DESINFORMACION PERIODISMO EDUCACION INVESTIGACION Y DATOS EN NUEVOS FORMATOS
Spain
maldita.es

Co-funded by the European Union

Erasmus+: Key Action 2, Cooperation partnerships in adult education

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Project Number: 2023-1-ES01-KA220-ADU-000153626